

de hoogleraar gemakkelijk overstemmen, maar geen van beide groepen kon daarna op eigen kracht in het college een meerderheid behalen; het zou van de leden van 'Het Evangelie' afhangen welke partij bij de herstemming zou zegevieren. De eigen kandidaten van De Groots kiesvereniging kwamen niet voor herstemming in aanmerking; hij leidde zijn leden toen tot een keuze voor de orthodoxen. De man die in 1834 in zijn *Gedachten* een vrije beschouwing van het Evangelie bepleit had, koos, toen hij tussen 'Evangelie' en 'vrijheid' moest kiezen, voor het eerste. Welke spanningen deze gebeurtenis bij hem opriep, blijkt uit zijn brief aan Koenen van 4 december 1867. De orthodoxen kregen nu de meerderheid en gebruikten die ook tegen De Groot en de zijnen; 'weldra was noch hij, noch een zijner geestverwanten meer lid van het kiescollege of kerkeraad'.⁸⁴

Toen G.J. Vos Az. bijna 25 jaar later terugblikte op de verkiezingen van 1867, legde hij een verband tussen de overwinning van de orthodoxen op de liberalen (voor hem: Groningers en modernen) en de vergadering van de Evangelische Alliantie, waarvan de voorbereidingen al in september 1864 begonnen waren. Hij schreef: 'De vrienden van het Evangelie der Kerk verheugden zich ... en in een eendracht, die niet weinig verhoogd was door de zedelijke kracht die er van de voorgenomene vergadering der Alliantie bij aanvang reeds uitging, allieerden zij zich, zij sloten de gelederen en trokken op tegen het Modernisme. ... In het Leydsch Atheen werd zijne voortdurende heerschappij met eene verpletterende meerderheid veroordeeld. De Groningsche richting zag zich in hare eigen vaderstad verworpen. ... De liberale partij stond als versuft en verplet; de orthodoxe zag dankbaar ten hemel op ...'.⁸⁵ Als Vos gelijk heeft, dan heeft de vergadering der Evangelische Alliantie voor Hofstede de Groot en die hem volgden een totaal averechtse uitwerking gehad. Dan kunnen met nog meer recht de jaren 1864-1867 betiteld worden als een beslissende episode.

84. J. Offerhaus, 'Levensbericht van P. Hofstede de Groot', in: *Levensberichten der afgestorven medeleden van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde* 1887, 237-295, m.n. 279v. Een deel van de notulen der kiesvereniging 'Het Evangelie' (1878-1885) bevindt zich in Archief Hofstede de Groot 5; andere delen zijn mij niet bekend.

85. *Groen van Prinsterer en zijn tijd* II, Dordrecht 1891, 305v. Vgl. M. Cohen Stuart, *Evangelische Alliantie*, IVv.